

ISLANDSKI PISAC NA GOSTOVANJU U HRVATSKOJ

Jón K. Stefánsson: Život u izolaciji dobar je za umjetnost i nogomet

Nekoć ribar, pa knjižničar i profesor u svojim knjigama piše o oceanu i ljudima te vanjskim i unutarnjim neverama

PIŠE
KARMELA
DEVČIĆ

Nekoć ribar, potom knjižničar, profesor, između toga još i štošta drugo, Jón Kalman Stefánsson, književni je proizvod svoga otoka - poetično piše o oceanu i ljudima, vanjskim i unutarnjim neverama. Prošli je tjedan pisac koji spada u vrh suvremene nordijske književne produkcije boravio na festivalu knjiga i autora u Puli, a u ponedjeljak je u Zagrebu predstavio svoj u Frakturi objavljen roman "Nebo i pakao" koji je s islandskog prevela Doroteja Maček. Roman je dio nagrađivane "trilogije o dječaku", u nas je u pripremi i drugi dio, "Tuga anđela".

Vrijeme poput lika

"Nebo i pakao" prati neobične ribare, dvojicu oceanu nevičnih dječaka koji se otisnu na pučinu, noseći u glavi Miltonove stihove umjesto racionalna opreza. U borbi s olujom preživjet će samo jedan. U njegovim je knjigama vrijeme poput lika, krajnje personalizirano. "Mi smo na velikom otoku usred Atlantika gdje se vrijeme stalno mijenja i to treba poštovati. Od male na sam vrijeme doživljavao kao lik, tako je to kad živiš u zemlji gdje je priroda svud

oko tebe, a imamo i vulkane, potrese..."

Problemi komunikacije

Insularni mentalitet, njegove dobre i loše crte, jasno se vide na Islandanima, o tome Stefánsson rado priča, osjeti se to i u onom što piše: "Naravno da to oblikuje, utječe na naciju kad živite na otoku daleko od ostatka svijeta. Prije modernog do-

Njegov roman 'Nebo i pakao' prati neobične ribare, dvojicu dječaka koji se otisnu na pučinu

ba bili smo jako izolirani, u vremenima kad je sva komunikacija išla brodovima. Zimi, od listopada do travnja, brodova nije bilo šest, sedam mjeseci, bili smo potpuno odsječeni, nismo imali pojma što se događa.

Prvi brod koji bi stigao u travnju bio je, redovito, danski. Kapetanu su uvijek postavljali isto pitanje: 'Je li kralj živ?', jer kralj je mogao biti mrtav već pola godine u Danskoj, ali je na Islandu još bio živ. Kao i većina otočana, mi Islandani

smo egocentrični jer nemamo susjeda. Vi, primjerice, u Hrvatskoj imate puno susjeda pa jedni na druge stalno utječete, a na nas utječe ocean i priroda."

U toj izolaciji pro et contra je, zaključuje, podjednako izbalansirano. "Izolacija nosi opasnost da uguši, uzme energiju, inspiraciju, opustoši od ideja koje dobivate komunicirajući s drugima. No, dobra je stvar da, fizički izolirani, makar smo zemlja s tako malo ljudi, sve moramo napraviti sami.

Jer, ako mi to ne napravimo, neće ni nitko drugi umjesto nas. To pomaže da radimo stvari koje možda i nije za očekivati od ovako male zemlje. Dakle, može i osnažiti. Nas to jača. Za naciju od 300.000 nije očekivati da ima ovoliko umjetnika, čak u svijetu, globalno poznatih glazbenika, pisaca... Imamo i jaku nogometnu momčad (smijeh)."

Živjeti od pisanja

Država se brine da talentiranima pisanje ne ostane tek samotnjački hobi, na sjeveru je to posao koji osigurava i egzistenciju. "Ovdje su ljudi shvatili da, ako želimo ostati nezavisna nacija i govoriti naš jezik, moramo uložiti novac u umjetnost, u literaturu. Imamo prilično dobar fond na koji svaki pisac može aplicirati. Na Islandu je sigurno između 20 i 30 pisaca koji žive samo od pisanja." ●